

ODGOVORI NA PITANJA STRANA UGOVORNICA

Konvencije o nuklearnoj sigurnosti na Drugi nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti

PODGORICA, FEBRUAR 2020. GODINE

R.B.	DRŽAVA	ČLAN KONVENCIJE	REF. U NACIONALNOM IZVJEŠTAJU
1.	Brazil	Član 16	4.6 Pripremljenost za hitne slučajeve
Pitanje/ Komentar	Zašto u izvještaju nijesu prepoznata nuklearna postrojenja iz susjednih država, što je osnova za uspostavljanje plana za postupanje u vanrednim situacijama?		
Odgovor	Nacionalni izvještaj Crne Gore predstavlja prikaz ispunjavanja odredbi Konvencije za period od tri godine, kao i ostvareni progres između dva Pregledna sastanka, te se osim navođenja strateških i planskih dokumenata nije bavio njihovim citiranjem, osim navođenja kategorija prijetnji koje obuhvata Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa, koje su opisane zajedno sa mjerama upravo na bazi postojećih prepoznatih nuklearnih postrojenja iz susjednih država. Ujedno informišemo da će u sljedećem nacionalnom Izvještaju biti navedena nuklearna postrojenja iz susjednih država koja mogu transnacionalnim ispuštanjem uticati na Crnu Goru. Kako bi dali precizniji odgovor, ovim putem Crna Gora informiše da je u Strategiji za smanjenje rizika od katastrofa sa dinamičkim planom aktivnosti za period 2018-2023. godine, koja je navedena u Izvještaju, u poglavlju 3.2 „Nuklearne i radijacione nesreće“ navedeno je da je Crna Gora okružena nuklearnim elektranama iz Slovenije, Mađarske, Bugarske, Slovačke i dr. i da može biti ugrožena transnacionalnim ispuštanjem. U krugu radijusa 600 km oko teritorije Crne Gore nalaze se tri nuklearne elektrane: Krško u Sloveniji (jedan reaktor sa 696 MW električne snage), Pakš u Mađarskoj (4 reaktora, svaki po 475 MW električne snage) i Kozloduj u Bugarskoj (2 reaktora svaki po 1000 MW električne snage). Pored navedenih, još je nekoliko nuklearnih elektrana na udaljenosti do 1.000 km od teritorije naše države, tako da Crna Gora može biti pogođena prekograničnom nuklearnom nesrećom. U Nacionalnom planu za radijacioni udes u koji je implementiran MAAE prethodni standard GSR Dio 2 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“ obuhvaćene su III, IV i V kategorija prijetnje. U okviru V kategorije prijetnje opisan je odgovor na kontaminaciju radionuklidima kao posljedicu prekograničnog ispuštanja iz kategorije I i II iz inostranstva, kao i uvoz kontaminirane hrane ili materijala (nekontrolisano ili nepoznato korišćenje kontamiranog željeza i drugih proizvoda). Međutim, sa stanovišta planiranja odgovora na akcident posebno su značajne nuklearne elektrane koje se nalaze na udaljenosti manjim od 300 km. Teritorija koja se nalazi u krugu poluprečnika 300 km od nuklearnih elektrana predstavlja zonu primjene zaštitnih mjera u poljoprivredi i ograničavanje korišćenja roba i namirnica. U narednom periodu Crna Gora će početi sa izradom Nacionalne procjene rizika od katastrofa i između ostalih rizika (poplave, požari, zemljotresi, tehničko-tehnološki rizici) procjenjivaće se nuklearno-radijacioni rizici. Takođe, Crna Gora će u narednom periodu ažurirati Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa, kako bi implementirala preporuke date u MAAE standardu GSR Dio 7 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“.		
2.	Brazil	Član 16	4.6 Pripremljenost za hitne slučajeve
Pitanje/ Komentar	Koja državna institucija se prva obaviještava o nesreći, procjenjuje važnost nesreće i pokreće odgovor na vanrednu situaciju?		
Odgovor	U odjeljku 4.6.3 Izvještaja koji opisuje kako Crna Gora sprovodi član 16(3) Konvencije, koji se odnosi na pripremljenost za hitne slučajeve za ugovorne strane		

	koje ne posjeduju nuklearna postrojenja, objašnjeno je da je Ministarstvo unutrašnjih poslova državna institucija koja je, između ostalog, nadležna za pripremu, donošenje, realizaciju i ažuriranje nacionalnih planova za sve vrste hazarda, (uključujući nuklearno-radiološki hazard), definisane Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje strategije za period 2018-2023.godine. Dalje, u Izvještaju je takođe ukazano da planovi na lokalnom nivou (opštinski i preduzetni) moraju biti usaglašeni sa nacionalnim, što se potvrđuje izdavanjem saglasnosti na iste od strane Ministarstva unutrašnjih poslova (Direktorat za vanredne situacije), te da je Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa, izradilo i donijelo Ministarstvo unutrašnjih poslova u martu 2010. godine, u skladu sa metodologijom i preporukama Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE), u čijoj su izradi učestvovali eksperti svih kompetentnih institucija Crne Gore. Koordinaciju implementacije Nacionalnog plana za djelovanje u slučaju radijacionog udesa vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova preko Koordinacionog tima. Takođe, objašnjeno je da za vanredne situacije koje nijesu definisane skalom vrijednosti na nacionalnom nivou priprema odgovora na radijacioni i nuklearni akcident vrši se pozivanjem Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje u čijem sastavu su predstavnici: Ministarstva unutrašnjih poslova – Direktorat za vanredne situacije, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, Ministarstva odbrane – Generalštab Vojske Crne Gore, Ministarstva zdravlja, (Klinički centar Crne Gore, Domovi zdravlja, Urgentni centar, Institut za javno zdravlje); D.O.O. „ Centar za ekotoksikološka ispitivanja“, Uprave policije, Uprave carina, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Uprave vode, Uprave za bezbjednost hrane i fitosanitarne poslove, Crvenog krsta i dr. U cilju davanja preciznijeg odgovora ukazujemo da na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16) Ministarstvo unutrašnjih poslova preko jedinstvenog Operativno - komunikacionog centra (OKC 112) prima pozive u vezi sa neposrednom prijetnjom od rizika i nastankom rizika, prikuplja podatke o svim vrstama rizika koji mogu ugroziti ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu i putem sredstava veze, u skladu sa standardnim operativnim postupcima, hitno obavještava nadležne državne organe, organe državne uprave i organe opštine i druge učesnike zaštite i spašavanja i koordinira djelovanje po pozivu u toku trajanja vanrednog događaja. Takođe na osnovu Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 058/09, 040/11, 055/16) svako ko dođe do saznanja o postojanju opasnosti o povećanom izlaganju jonizujućem zračenju stanovništva i životne sredine na teritoriji Crne Gore ili neke druge države dužan je da obavijesti bez odlaganja Ministarstvo unutrašnjih poslova- Direktorat za vanredne situacije i Agenciju za zaštitu prirode i životne sredine. Shodno odredbama pomenutih zakona i Nacionalnog plana, Ministarstvo unutrašnjih poslova preko Direktorata za vanredne situacije i Agencija za zaštitu prirode i životne sredine su institucije koje će prve biti obaviještene o povećanom nivou zračenja i u skladu sa svojim nadležnostima preduzeti sve neophodne mjere i radnje radi adekvatnog odgovora na nastalu situaciju, na način koji je opisan.		
3.	Brazil	Član 16	4.6 Pripremljenost za hitne slučajeve
Pitanje/ Komentar	U odjeljku 4.6. "Pripremljenost za hitne slučajeve" nijesu opisane kategorije I i II prijetnji iz inostranstva.		

	Nije opisano koja se državna institucija prva obavještava o nesreći, procjenjuje važnost nesreće i koja pokreće odgovor na vanrednu situaciju? Nijesu prepoznata nuklearna postrojenja iz susjednih država, što je osnova za uspostavljanje plana za postupanje u vanrednim situacijama.		
Odgovor	Kako je navedeno, Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa donijet je 2010. godine u skladu sa tada važećim standardom Međunarodne agencije za atomsku energiju - MAAE (GSR Dio 2 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“). Nacionalni plan ima za cilj sagledavanje postojećih i budućih radijacionih i nuklearnih rizika i uspostavljanje koncepta organizovanog djelovanja državnih i drugih institucija u slučaju udesa, sprečavanja udesa preventivnim djelovanjem, ublažavanje posljedica, kao i razvoj pripremljenosti odgovarajućih državnih kapaciteta i cijele državne zajednice u slučaju njihovog dešavanja. Zakonski okvir za izradu Nacionalnog plana za radijacioni udes je Zakon o zaštiti i spašavanju ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16) i Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 058/09, 040/11, 055/16). S tim u vezi, Nacionalni izvještaj opisuje kategorije prijetnji obuhvaćene Nacionalnim planom za djelovanje u slučaju radijacionog udesa, koje su opisane zajedno sa mjerema upravo na bazi postojećih prepoznatih nuklearnih postrojenja iz susjednih država. Kako je navedeno, obuhvaćene su kategorije III, IV i V koje su relevantne za Crnu Goru, s obzirom da Crna Gora nema nuklearnih instalacija. Međutim, svjesni izmjena standarda MAAE i donošenja standarda GSR Dio 7 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“, Crna Gora će u narednom periodu ažurirati Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa, kako bi implementirala preporuke iz standarda, te ubuduće o tim aktivnostima izvijestila na Preglednim sastancima strane ugovornice Konvencije o nuklearnoj sigurnosti. Odgovori na drugo i treće potpitanje dati su u odgovoru na pitanje 2.		
4.	Brazil	Član 7	4.1 Zakonodavni i regulatorni okvir
Pitanje/ Komentar	Zašto u odjeljku 4.1. "Član 7 Zakonodavni i regulatorni okvir" nije opisano sprovođenje MAAE standarda SF-1 "Osnovna načela sigurnosti"?		
Odgovor	U Odjeljku 4.1 Nacionalnog izvještaja prikazan je Zakonodavni i regulatorni okvir u koji je, između ostalog, prenet i standard Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE) SF-1 "Osnovna načela sigurnosti". Ovo poglavlje se nije bavilo citiranjem odredbi pojedinih propisa, već se istim prikazalo u koje propise i preko kojih nadležnih institucija Crna Gora implementira osnovna načela sigurnosti. Osim toga, u istom poglavlju je predstavljeno da je primjena postojećeg Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti u praksi pokazala potrebu prevazilaženja i unapređenja koja se odnose na pojedine podoblasti. Takođe, u Izvještaju je navedeno da je unapređenje pravnog okvira bilo neophodno i zbog izmijenjene pravne tekovine Evropske unije, odredaba potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata, kao i standarda i smjernica MAAE i Međunarodne komisije za zaštitu od jonizujućih zračenja, koji su se u periodu od donošenja zakona, odnosno od 2009. godine, do danas značajno promijenili.		

	Crna Gora je u Izvještaju navela u okviru člana dijela 4.4 u kojem opisuje sprovođenje člana 10 Konvencije da Strategija zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godine, za razliku od prethodne Strategije, posvećuje posebno poglavlje radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, kao i sigurnosnoj i bezbjednosnoj kulturi. Dalje, u Izvještaju je navedeno da je u Strategiji istaknuto da je u cilju adekvatne zaštite zdravlja profesionalno izloženih lica, lica odgovornih za zaštitu od jonizujućeg zračenja, zaposlenih lica u nadležnim državnim organima i organima uprave u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, kao i stanovništva, neophodno konstantno raditi na unapređivanju sigurnosne kulture. Naime, sigurnosna kultura je skup osobina, stavova i načina ponašanja tokom rada sa izvorima jonizujućih zračenja, koji se uspostavljaju, kako na nivou institucije, tako i na nivou pojedinaca, kojima se doprinosi sigurnosti, kako onih koji su aktivni učesnici u obavljanju određenih aktivnosti sa izvorima jonizujućih zračenja unutar institucije, tako i ostalih koji na direktan ili indirektan način mogu biti ugroženi eventualnim akcidentima ili incidentima nastalim unutar institucije u kojoj se koriste izvori jonizujućih zračenja. Strategija naglašava važnost poštovanja fundamentalnih principa sigurnosne kulture (shodno standardu MAAE SF-1 "Osnovni sigurnosni principi"), a to su: pojedinačna i kolektivna posvećenost u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti; odgovornost za sve nivoe sigurnosti, kako kod pojedinca, tako i cijele institucije; konstantno podizanje nivoa svijesti o tome šta znači i čemu doprinosi sprovođenje sigurnosne kulture na svim nivoima. Navedeno prate mjere date u Akcionom planu, koje treba da realizuju nosioci ovlašćenja. Izvještaj navodi da se po prvi put Strategija zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godina bavi i pojmom bezbjednosne kulture. Osim toga u Predlogu zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti velika pažnja je posvećena sigurnosti i bezbjednosti i opštim načelima.		
5.	Brazil	Član 7	4.1 Zakonodavni i regulatorni okvir
Pitanje/ Komentar	U odjeljku 4.1. "Član 7 Zakonodavni i regulatorni okvir" nije razmotren standard Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE) SF-1 "Osnovna načela sigurnosti". U odjeljku 4.4 „Član 10 Prioritet sigurnosti“ naglašena je važnost primjene osnovnih principa sigurnosne kulture (u skladu sa standardom MAAE SF-1 „Osnovna načela sigurnosti“), što možda znači da je Crna Gora uzela u obzir Osnovna načela sigurnosti.		
Odgovor	Da, Crna Gora je uzela u obzir Osnovna načela sigurnosti, kako kroz strateška i planska dokumenta, tako i u okviru pravnog sistema. Pogledati odgovor na pitanje broj 4.		
6.	Brazil	Član 9	4.3 Odgovornost imaoca dozvole
Pitanje/ Komentar	Zašto u izvještaju u odjeljku 4.3 " Član 9 Odgovornost imaoca dozvole" nijesu opisani mehanizmi kojima nosilac dozvole održava otvorenu i transparentnu komunikaciju sa javnošću?		

Odgovor	Ne želeći da sami Izvještaj postane preobiman, dio koji se tiče transparentnosti i komunikacije sa javnošću nismo obradili u izvještaju. Ovo posebno imajući u vidu činjenicu da je ovo Drugi izvještaj Crne Gore i da on prati ostvareni napredak između dva pregledna sastanka, te činjenice da je Prvi nacionalni izvještaj detaljno obradio ovu oblast. Imajući u vidu sugestiju Brazila, Crna Gora će u sljedećem nacionalnom Izvještaju, u vezi informisanja o sprovođenju člana 9, opisati mehanizme kojima nosioci dozvola održavaju otvorenu i transparentnu komunikaciju sa javnošću. Ovim putem Crna Gora informiše da je shodno odredbama Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 058/09, 040/11, 055/16), Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14, 020/15, 040/16, 037/17), Zakona o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 003/09), Zakona o ratifikaciji Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 008/08), Zakona o potvrđivanju Protokola o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 002/09) i Zakonu o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 044/12, 030/17) cio proces licenciranja je otvoren i transparentan. Kako nema nuklearnih instalacija, izdata dozvola za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada je najzahtjevnija do sada izdata dozvola u Crnoj Gori. U Prvom izvještaju Crna Gora je opisala uključivanje javnosti, mehanizme kojima su se služili predstavnici regulatornog tijela i podnosioca zahtjeva za dobijanje te dozvole i proces sprovedene javne rasprave o toj dozvoli. Crna Gora je cijenila da Drugi izvještaj nije bilo potrebno opterećivati ponavljanjem tog teksta, već je fokus bio na prikazivanju ostvarenog napretka u implementaciji Konvencije između dva pregledna sastanka.		
7.	Brazil	Član 7	4.1.3 Sistem izdavanja dozvola (licenciranje)
Pitanje/ Komentar	Zašto u izvještaju u odjeljku 4.1.3 "Član 7 (2) (ii) Sistem izdavanja dozvola" nije opisano uključivanje javnosti i zainteresovanih strana u sistem izdavanja dozvola?		
Odgovor	Kako je navedeno u odgovoru na pitanje 6, opis uključivanja javnosti i zainteresovanih strana u sistem izdavanja dozvola dat je u Prvom nacionalnom izvještaju Crne Gore o sprovođenju obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti, te u tom smislu nije bilo potrebno ponavljati isto, s obzirom da se izvještaj bavi ostvarenim napretkom između dva pregledna sastanka Konvencije. Vodeći se činjenicom Crna Gora nema nuklearnih instalacija, te da je izdata dozvola za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada najsloženija do sada izdata dozvola, u Prvom izvještaju Crna Gora je opisala uključivanje javnosti, mehanizme kojima su se služili predstavnici regulatornog tijela i podnosioca zahtjeva za dobijanje te dozvole i proces sprovedene javne rasprave o toj dozvoli. Cijenili smo da Drugi izvještaj nije bilo potrebno opterećivati ponavljanjem tog teksta već je fokus bio na prikazivanju ostvarenog napretka u implementaciji Konvencije između dva pregledna sastanka. Osim toga, kako je navedeno u Drugom izvještaju za sprovođenje zakona i podzakonskih akata iz ove oblasti Agencija za zaštitu prirode i životne sredine izradila je uputstva za podnosioca zahtjeva za dobijanje dozvola definisanih		

	zakonom, koje se mogu naći na internet stranici Agencije. Takođe, sve dozvole koje Agencija izdaje su javne i objavljene su na njenoj internet stranici. Ovim putem ukazujemo da je u dijelu 4.6 Izvještaja kojim se opisuje član 16 Konvencije navedeno je da je Crna Gora strana ugovornica Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (ESPOO konvencija), Protokola o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (SEA protokol), Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Aarhuska konvencija), te da razmjenjuje informacije sa susjednim državama čije instalacije mogu imati uticaj na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu. U cilju pojašnjenja, ukazujemo da je shodno odredbama Zakona o potvrđivanju konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine ("Sl. list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 03/09 od 31.07.2009) cio proces licenciranja otvoren i transparentan. Osim toga, da bi se podržala Aarhuska konvencija u Crnoj Gori, odmah nakon potvrđivanja ove Konvencije pristupilo se i samoj implementaciji, odnosno formiranju Aarhus centara, kako u okviru vladinih institucija, tako i u okviru nevladinih organizacija, što predstavlja odličan mehanizam za dostupnost informacija, učešće javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine. Mrežu Aarhus centara u Crnoj Gori, čine Aarhus centri u sljedećim gradovima: Podgorica, Nikšić, Berane i Pljevlja. Aarhus centri nastoje na ovim prostorima olakšati primjenu Zakona o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima iz životne sredine (Aarhuska konvencija) s ciljem da se ojača uloga građana i organizacija civilnog društva u pitanjima koja se tiču životne sredine. Aarhus centari su mjesta gdje se građani mogu kvalitetno i pravovremeno informisati o svim pitanjima iz oblasti životne sredine, a samim tim i uključiti u procese donošenja odluka.		
8.	Brazil	Opšte	Uvod
Pitanje/ Komentar	Zašto izvještaj nije u rezimeu uključio pregled politike Crne Gore u oblasti transparentnosti i dobrovoljnih informacija javnosti i njenog sprovođenja?		
Odgovor	Izvještaj nije u rezimeu uključio pregled politike Crne Gore u oblasti transparentnosti i dobrovoljnih informacija javnosti i njenog sprovođenja, ali je u dijelu 4 Član 7 (1) Zakonodavni i regulatorni okvir ukazao na postojanje i primjenu Zakona o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima iz životne sredine – Aarhusku konvenciju. Cijeneci postavljeno pitanje cijenimo da je opravdana sugestija da se u narednom izvještaju ovaj dio uključi u rezime.		

9.	Brazil	Član 7	4.1.1 Zakonodavni i regulatorni okvir 4.1.2 Nacionalni sigurnosni zahtjevi i podzakonska akta 4.1.3 Sistem izdavanja dozvola (licenciranje) 4.3 Odgovornost imaoca dozvole
Pitanje/ Komentar	Komentar 1: U rezimeu nema informacija o transparentnosti i komunikaciji sa javnošću, kako je to preporučeno u INFCIRC 572 ni dobrovoljnog objelodanjivanja izvještaja međunarodnih misija. U odjeljku 4.1.3 "Član 7 (2) (ii) Sistem izdavanja dozvola", nijesu date informacije o uključivanju javnosti i zainteresovanih strana u sistem izdavanja dozvola, kako je to preporučeno u INFCIRC 572, izuzev za skladište radioaktivnog otpada. U odjeljku 4.3 "Član 9 Odgovornost imaoca dozvola", nema opisa mehanizama po kojima nosilac dozvole održava otvorenu i transparentu komunikaciju sa javnošću, kako je to preporučeno u INFCIRC 572. Sa druge strane, Crna Gora je ratifikovala Konvenciju o dostupnosti informacija, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi u pitanjima životne sredine (odjeljak 4.1.1 "Član 7 (1) Zakonski i regulatorni okvir"), kao i radi sprovođenja javne rasprave prilikom izrade zakona i strateških dokumenata, Crna Gora je organizovala okrugli sto za konsultovanje zainteresovane javnosti u pogledu nacrtu novog Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, na kom su prisustvovali predstavnici zainteresovanih strana iz nadležnih organa vlade, predstavnici korisnika i tehničkih službi, NVO i mediji (4.1.2 "Član 7 (2) (i) Nacionalni sigurnosni zahtjevi i propisi"). Osim toga, u istom odjeljku 4.1.2, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je informisalo zainteresovane strane da je pokrenuta rasprava o Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, koja je trajala 40 dana. Na taj način, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je uputilo poziv građanima, profesionalnim i akademskim institucijama, nadležnim organima, profesionalnim udruženjima, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim organizacijama i zajednicama da učestvuju u javnoj raspravi i daju svoje predloge, komentare na tekst nacrtu novog Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti. Odjeljci 4.1.1 i 4.1.2 odražavaju razumijevanje važnosti transparentnosti, ali crnogorska politika transparentnosti ostaje nejasna.		
Odgovor	Odjeljci 4.1.1 i 4.1.2 Nacionalnog izvještaja odražavaju razumijevanje važnosti transparentnosti i pojašnjavaju, kroz koje propise, da Crna Gora ispunjava odredbe koje se odnose na transparentnost i uključivanje javnosti, kako pri izradi strateških, programskih i planskih dokumenata, tako i pri izradi normativnih akata (zakona i podzakonskih akata). Osim toga, naglašeno je učešće javnosti u postupku izdavanja, za Crnu Goru do sada, u ovoj oblasti najzahtjevnije dozvole – dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada. Takođe, detaljnije je opisan način sprovođenja javne rasprave u vezi Predloga zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti. Osim toga u Izvještaju je navedeno da je za sprovođenje zakona i podzakonskih akata iz ove oblasti Agencija za zaštitu prirode i životne sredine izradila uputstva za podnosiocima zahtjeva za dobijanje dozvola definisanih zakonom, koje se mogu naći na internet stranici Agencije. Takođe, sve dozvole koje Agencija izdaje su javne i objavljene su na njoj internet stranici.		

	Kako je u Crnoj Gori ograničena upotreba izvora jonizujućih zračenja, s tim u vezi pri izradi Izvještaja se cijenilo važnim da se opiše proces izdavanja za sada najzahtjevnije dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada, ne umanjujući pri tom značaj ostalih dozvola koje se izdaju, proces izdavanja i učešća javnosti u tom procesu. Ukazujemo da je politika transparentnosti Crne Gore vrlo jasna i da se izvršava sprovođenjem Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14, 020/15, 040/16, 037/17), Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 058/09, 040/11, 055/16), Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list CG“, broj 041/18), Zakona o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 044/12, 030/17), Zakona o potvrđivanju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 003/09), Zakona o ratifikaciji Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 008/08), Zakona o potvrđivanju Protokola o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", br. 002/09) i drugih važnih propisa. Imajući u vidu opravdan komentar Brazila, politika i mehanizmi transparentnosti će ubuduće biti pojašnjeni u rezimeu Izvještaja.		
10.	Letonija	Član 7	4.1 Zakonodavni i regulatorni okvir, str. 11
Pitanje/ Komentar	Navodi se da je Crna Gora preuzela sve propise na polju zaštite od zračenja i radijacione sigurnosti od SRJ, od kojih se neki koriste dok se ne izrade novi. Takođe se navodi da je Crna Gora u završnoj fazi izrade Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, a da li postoji plan da se urade i ti novi propisi?		
Odgovor	Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, u koji su transponovane odredbe 13 akata Evropske unije (11 Direktiva, 1 Odluka i 1 Uredba), odredbe međunarodnih standarda i smjernica Međunarodne agencije za atomsku energiju i Međunarodne komisije za zaštitu od jonizujućih zračenja, kao i preuzete obaveze iz potvrđenih međunarodno-pravnih instrumenata, koji je Vlada Crne Gore utvrdila na sjednici održanoj 16.01.2020. godine, nalazi se u Skupštinskoj proceduri radi donošenja. Svjesni kompleksnosti obaveza koje novi Zakon nameće, a koje su samo minimalni uslovi na koje Crnu Goru obavezuju transponovane odredbe iz mnogobrojnih direktiva, standarda, smjernica i preuzetih obaveza iz potvrđenih međunarodno—pravnih instrumenata, kao i imajući u vidu nedostatke postojećeg Zakona uočenih tokom njegove implementacije, procijenjeno je da je period od tri godine potreban, ne samo za donošenje podzakonskih akata koji će omogućiti implementaciju istog (ukupno 112 pravnih osnova za donošenja podzakonskih akata, ostalih tematskih dokumenata i Zakon o odgovornosti za nuklearnu štetu), nego je to i period koji je potreban privrednim subjektima da se pripreme na način da ispune sve obaveze koje novi propis za njih predviđa. Predloženo je da ovaj zakon stupi na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a da počne sa primjenom 1. juna 2023. godine. Do naznačenog roka potrebno je donijeti sva akta koja će obezbijediti implementaciju ovog zakonskog rješenja.		

11.	Letonija	Član 9	4.3 Odgovornost imaoca dozvole, str. 22
Pitanje/ Komentar	Navodi se da je nosilac dozvole u obavezi da zatvoreni visokoaktivni radioaktivni izvor koji se povlači iz upotrebe vrati proizvođaču/dobavljaču. Da li Agencija za zaštitu prirode i životne sredine (ili neka druga nadležna institucija) nadzire taj proces ili na neki drugi način osigurava da se ta obaveza poštuje?		
Odgovor	Praksa koja se pokazala dobrom je da se radioaktivni izvori nakon upotrebe vraćaju u zemlju porijekla i to predstavlja jedan od uslova datih u dozvoli, te s tog aspekta se na jedan način kontroliše povraćaj radioaktivnih izvora proizvođaču/dobavljaču. O povraćaju izvora, nosilac odgovarajuće dozvole za korišćenje tog izvora sačinjava ugovor za povraćaj izvora. Kontrolu sprovođenja ovog procesa vrši Uprava za inspekcijske poslove preko Ekološke inspekcije - inspektora za zaštitu od jonizujućih zračenja. Do sada je evidentiran samo jedan slučaj kada povraćaj izvora nije bio moguć i taj izvor je uskladišten u skladište radioaktivnog otpada, baš kako i nalažu propisi Crne Gore.		
12.	Letonija	Član 15	4.5 Zaštita od zračenja, str. 24
Pitanje/ Komentar	Navodi se da nosilac dozvole ima primarnu odgovornost za sprovođenje radnji i načela radijacione sigurnosti. Da li država vrši nadzor ili kontrolu da bi se osiguralo da se ta obaveza sprovodi u skladu sa zakonom?		
Odgovor	Da, Uprava za inspekcijske poslove preko Ekološke inspekcije - inspektora za zaštitu od jonizujućih zračenja, na osnovu Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, Zakona o prevozu opasnih materija ("Službeni list Crne Gore", br. 033/14, 013/18) i Zakona o inspekcijskom nadzoru ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 039/03, Službeni list Crne Gore", br. 076/09, 057/11, 018/14, 011/15, 052/16) kontroliše da li imalac dozvole praksu sprovodi u skladu sa pomenutim zakonima i uslovima datim u dozvoli. Uprava za inspekcijske poslove je u cilju efikasnijeg i efektivnijeg rada u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti izradila 13 internih procedura.		
13.	Sjedinjene Američke Države	Član 10	4.4 Prioritet sigurnosti, str. 23
Pitanje/ Komentar	U izvještaju se navodi da je Vlada Crne Gore planirala da usvoji Strategiju i Akcioni plan za zaštitu od jonizujućeg zračenja, radijacionu i nuklearnu sigurnost i bezbjednost za period 2017-2021. godina do kraja kalendarske 2019. godine. Molimo da navedete da li je ta aktivnost izvršena. Koji je status realizacije Akcionog plana?		
Odgovor	Kako je navedeno u Izvještaju, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 29.12.2016. godine donijela Strategiju zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godina. Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26.12. 2019. godine usvojila Prvi izvještaj o realizaciji mjera akcionog plana za period 2017-2018. godina Strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godina. Prvi izvještaj o stepenu realizacije Akcionog plana Strategije odnosi se na period januar 2017 - decembar 2018. godina i izradilo ga je Ministarstvo održivog razvoja i turizma u saradnji sa, za ovu oblast, relevantnim institucijama, sa kojima je u neposrednoj saradnji odredila stepen realizacije mjera iz Akcionog plana. Izvještaj daje pregled i ocjenu postignutog napretka u: pravnom i institucionalnom okviru,		

	jačanju administrativnih kapaciteta, konkretnim aktivnostima implementacije, međunarodnoj saradnji, projektima tehničke saradnje i dr. U toku analize Akcionog plana koji ukupno ima 52 mjere, za period januar 2017- decembar 2018. godina planirana je realizacija ukupno 39 mjera, od kojih je realizovano 18 mjera (46%), u toku je realizacija 12 mjera (31%) i nije realizovano 9 mjera (23%). Treba naglasiti da je od ukupnog broja mjera koje su predviđene ovim dokumentom (52 mjere), većina mjera planirana upravo za period 2017-2018 godina (39 mjera ili 75%), i treba uzeti u obzir da se neke mjere realizuju svake godine jer se radi o specifičnim aktivnostima poput realizacije sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini koje se radi svake godine. Takođe treba naglasiti da su od preostalih 13 mjera (25%) Akcionog plana 2017-2021 realizovane još dvije (2) mjere koje su planirane za 2019. godinu i da nije dospjelo 11 mjera za realizaciju jer su takođe planirane za period 2019-2021. Prvi izvještaj na kraju tabelarnog prikaza realizovanih mjera raspoređenih u okviru šest indikatora učinka sadrži opšte i 19 pojedinačnih konkretnih i mjerljivih preporuka koje se odnose na aktivnosti koje nijesu realizovane i neke aktivnosti čija je realizacija u toku. Navedene preporuke potrebno je da nadležne institucije, odnosno nosioci aktivnosti, realizuju u predloženom vremenskom okviru.		
14.	Indija	Član 8	4.2 Regulatorno tijelo, str. 20
Pitanje/ Komentar	Navedeno je da „Četiri nadležne institucije (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine i Uprava za inspekcijske poslove) zapošljavaju ukupno sedam državnih službenika na poslovima koji se tiču zaštite od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti.’ Može li Crna Gora da prokomentariše adekvatnost ljudskih resursa i njihove kompetencije za sprovođenje regulatornih aktivnosti?		
Odgovor	Državni službenici zaposleni u četiri nadležne institucije (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine i Uprava za inspekcijske poslove) imaju odgovarajuća zvanja, znanja i vještine za obavljanje zadataka. Poslove obavljaju službenici koji su diplomirani fizičari i jedan inženjer informacionih tehnologija. Osim njih, pravnu podršku pružaju i dva pravnik zaposlena u Direktoratu za životnu sredinu u Ministarstvu održivog razvoja i turizma. U nedostatku programa u zemlji, službenici se stručno osposobljavaju na različitim kursevima i radionicama organizovanih uglavnom od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju. Međutim, izazov sa kojim će se Crna Gora suočiti u narednom periodu jeste nedovoljan broj zaposlenih lica u nadležnim institucijama za sprovođenje politika i propisa iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja. U odjeljku VII Strategije zaštite zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godina s Akcionim planom za period 2017-2021. prikazani su postojeći kapaciteti i dat osvrt na buduće potrebe. Važno je istaći da je Vlada Crne Gore, na predlog Uprave za inspekcijske poslove, na sjednici održanoj 16.05.2019. godine donijela Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za inspekcijske poslove, kojim su pored pomenutog mjesta inspektora sistematizovana još tri mjesta za novo zapošljavanje, kako bi obje oblasti bile adekvatno pokrivena u narednom periodu. U cilju prevazilaženja ovog izazova, u narednom periodu potrebno je kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove i Ministarstva		

	unutrašnjih poslova i ostalih inspekcijskih službi, shodno Planu optimizacije državne uprave i preuzetim obavezama, kako bi se omogućila potpuna implementacija propisa, posebno imajući u vidu da se u ovim institucijama uglavnom isti zaposleni bave i zaštitom od nejonizujućih zračenja.		
15.	Indija	Član 16	4.6.3 Pripremljenost za hitne slučajeve za ugovorne strane koje ne posjeduju nuklearna postrojenja, str. 33
Pitanje/ Komentar	Pominje se da je Ministarstvo unutrašnjih poslova izradilo i donijelo Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa u martu 2010. godine u skladu sa metodologijom i preporukama Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE). Nadalje se pominje da je Crna Gora sprovedla razne vježbe (uključujući i one u okviru međunarodne saradnje) radi testiranja svojih kapaciteta za pripremljenost i odgovor na vanredne situacije. Cijeni se napor Crne Gore da sprovodi opsežne vježbe za slučaj vanrednih događaja. Da li Crna Gora može da dostavi i informacije o tome kako Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa uzima u obzir MAAE GSR Dio-7?		
Odgovor	Crna Gora se zahvaljuje Indiji na prepoznatim naporima koji se ulažu u cilju sprovođenja opsežnih vježbi za slučaj vanrednih događaja. S obzirom da je Nacionalni plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa donijet 2010. godine, te da je isti usaglašen sa donedavno važećim standardom Međunarodne agencije za atomsku energiju GSR Dio 2 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“, prioritne aktivnosti u narednom periodu u ovoj oblasti odnose se prije svega na ažuriranje Nacionalnog plana za djelovanje u slučaju radiološke ili nuklearne vanredne situacije, koji će uključiti preporuke i zahtjeve date u MAAE standardu GSR Dio 7 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“.		
16.	Njemačka	Član 16	4.6.1 Planovi i programi za djelovanje u hitnim slučajevima, str. 29
Pitanje/ Komentar	Da li Crna Gora može da izvijesti i o iskustvima sa prvog ECURIE testa komunikacije? Da li Crna Gora može da objasni kako će primijeniti naučene lekcije da bi se unaprijedila ECURIE platforma? Postoji li poseban proces za primjenu naučenih lekcija?		
Odgovor	Prva ECURIE savjetodavna vježba u Crnoj Gori „ECURIE EXERCISES ADVISORY“ European Community Urgent Radiological Information Exchange – Platforma za hitnu razmjenu radioloških vanrednih događaja koju sprovode članice Evropske unije sa zemljama Evropske unije i zemljama nečlanicama Evropske unije održana je 19. novembra 2018. godine u Podgorici. ECURIE vježba sa scenariom transnacionalni akcident izazvan cezijumom ¹³⁷ Cs je održana uz istovremeno učešće nacionalnih kontakt tačaka: predstavnika Operativno – komunikacionog centra OKC 112 u Direktoratu za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova i predstavnika regulatornog tijela u Ministarstva održivog razvoja i turizma. Cilj održavanja ECURIE vježbe je bio testiranje međusobne komunikacije nacionalne kontakt tačke za razmjenu informacija, nadležne institucije, nacionalnog korespondenta i aktiviranje		

	aranžmana za odgovor na transnacionalne akcidente (aktiviranja biletaralnih i multiracionalnih aranžmana za odgovor) uz istovremeno učešće zemalja učesnica članica ECURIE Sporazuma. Opšti zaključak je da je vježba uspješno realizovana. Pored pomenute vježbe u međusobnoj komunikaciji kontakt tačaka iz Crne Gore sa predstavnicima Evropske komisije 6. juna 2019. godine odrađen je i komunikacioni test, dok je za službenike Operativno – komunikacionog centra OKC 112 održana i jednodnevna obuka za pristup ECURIE platformi. Crna Gora će nastaviti da učestvuje u ECURIE vježbama i ostalim sličnim vježbama koje organizuje Međunarodna agencija za atomsku energiju u cilju unapređenja nacionalnih kapaciteta za odgovor na vanrednu situaciju.		
17.	Njemačka	Opšte	2. Uvod str. 6
Pitanje/ Komentar	Ostalo je nejasno da li su riješeni izazovi i sugestije sa sedmog Preglednog sastanka Konvencije. Da li može Crna Gora da pojasni trenutno stanje realizacije izazova i sugestija, te, ako je potrebno, navede koji će se naredni koraci preduzeti?		
Odgovor	U odjeljku D (Planirane aktivnosti za poboljšanje sigurnosti) Drugog Izvještaja konstatovano je da je Crna Gora realizovala sve planirane obaveze koje su bile naznačene kao izazov u Prvom nacionalnom izvještaju o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti. Naime, kao što je navedeno: – donijeta je Strategija zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godina, 29.12.2016. godine; – donijet je Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Evropske zajednice za atomsku energiju (EURATOM) i država nečlanica Evropske unije o učešću država nečlanica Evropske unije u sistemu Zajednice za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološkog vanrednog događaja (ECURIE) ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", broj 002/17 od 21.03.2017); – instalirana je mreža od šest GDR stanica za mjerenje ekvivalenta doze gama zračenja u vazduhu na teritoriji opština: Pljevlja, Nikšić, Berane, Herceg Novi, Bar i na teritoriji Glavnog grada Podgorica, kao početni korak ka priključenju Evropskoj platformi za razmjenu radioloških podataka (EURDEP platforma); – izrađen je Predlog zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, čije se donošenje očekuje od strane Skupštine Crne Gore. Na osnovu novog Zakona predviđeno je da se do III kvartala 2023. godine izrade podzakonski akta potrebni za sprovođenje Zakona i Zakon o odgovornosti za nuklearnu štetu. – organizovani su okrugli stolovi, tribine, gostovanja u medijima i realizovane su vježbe u cilju podizanja svijesti iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti. U narednom periodu u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti nastaviće se sa posvećenom implementacijom obaveza definisanim Konvencijom o nuklearnoj sigurnosti, strateškim i pravnim okvirom Crne Gore. U cilju razmjene podataka, Crna Gora će se u narednom periodu priključiti Evropskoj platformi za razmjenu radioloških podataka - EURDEP (European Radiological Data Exchange Platform) i poslati podatke kojima raspolaže.		

	Nastaviće se sa aktivnostima na upravljanju iskorišćenim radioaktivnim izvorima i radioaktivnim otpadom i kontinuirano će se raditi na podizanju svijesti nosioca dozvola o njihovim odgovornostima, kao i podizanju svijesti građana, kroz organizovanje okruglih stolova, radionica i edukacije o sigurnosnoj i bezbjednosnoj kulturi. Nastaviće se sa organizovanjem savjetodavnih misija, posebno onda kada se zaokruži kompletan pravni okvir, s obzirom na činjenicu da se radi novi. Za uspješnost svih pomenutih aktivnosti nastaviće se sa jačanjem institucionalnih, administrativnih, implementacionih i tehničkih kapaciteta u Crnoj Gori.		
18.	Peru	Član 16	4.6.3 Pripremljenost za hitne slučajeve za ugovorne strane koje ne posjeduju nuklearna postrojenja
Pitanje/ Komentar	Koja scenarija su analizirana za Plan odgovora na vanredni događaj u slučaju da država bude pogođena nuklearnom nesrećom iz inostranstva?		
Odgovor	U Nacionalnom planu za djelovanje u slučaju radijacionog udesa (2010. godina) obuhvaćene su kategorije prijetnji po donedavno važećem standardu Međunarodne agencije za atomsku energiju (MAAE) GSR Dio 2 „Pripremljenost i odgovor u slučaju radiološkog ili nuklearnog hazarda“ i to : III, IV I V kategorija. Što se tiče kategorije V u Nacionalnom planu opisan je slučaj široko rasprostranjene kontaminacije iz postrojenja kategorije I i II iz inostranstva. U ovom slučaju depozicija radionuklida može dovesti do prekoračenja doza i primjenu zaštitnih akcija (generički intereventni nivoi GIL) i ingestiju (generečki akcioni nivoi GAL) i to na velikim udaljenostima od postrojenja kategorije I i II. Glavni fokus je na kontroli hrane, namirnica i ostalih proizvoda i sprovođenju vanrednog monitoringa životne sredine. U slučaju kontaminacije širih razmjera stanovništvo će dobiti informacije o činjeničnom stanju i mjerama koje treba preduzeti, od strane medija (TV, Radio, novine shodno Direktivi 59/2013 (ranije 89/618/Euratom)). Saopštenja će pripremati Operativni štab – Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova u koordinaciji sa Agencijom za zaštitu prirode i životne sredine i Ministarstvom održivog razvoja i turizma, na osnovu prikupljenih podataka od timova koji sprovode monitoring zračenja. Takođe u Nacionalnom planu za radijacioni udes opisan je i slučaj uvoza kontaminirane hrane ili materijala. Kontaminirana hrana može dovesti do prekoračenja generičkih akcionih nivoa GAL za ograničenje u upotrebi hrane. Nekontrolisano ili nepoznato korišćenje kontamiranog željeza (čelika) i drugih proizvoda može dovesti do doza koje prekoračuju profesionalne limite. Akcidentalno uključanje napuštenih izvora u metalni otpad može dovesti do značajnih nepovoljnih reakcija javnosti i posljedica po privredu. U koordinaciji sa relevantnim institucijama (Uprava carina, Uprava policije, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje i dr.) stanovništvo će dobiti informacije o eventualnoj restrikciji hrane i ostalih namirnica i proizvoda i o mjerama koje treba preduzeti. Crna Gora će imati priliku da ponovo razmotri sve scenarije prilikom ažuriranja Nacionalnog plana za djelovanje u slučaju radijacionog udesa.		

19.	Peru	Član 10	4.4 Prioritet sigurnosti
Pitanje/ Komentar	Koje vrste aktivnosti sprovodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine na promovisanju sigurnosne i bezbjednosne kulture?		
Odgovor	Agencija za zaštitu prirode i životne sredine (AZPŽS) ima svoju internet stranicu na kojoj se mogu naći informacije iz oblasti promovisanja sigurnosne i bezbjednosne kulture. U slučaju problema ili zainteresovanosti građana, organizuju se susreti sa građanima ili okrugli stolovi. Takođe, što predstavlja značajan pomak jeste uvođenje pojmova i posebnog odjeljka o promovisanju sigurnosne i bezbjednosne kulture Odjeljak XV: Radijaciona i nuklearna sigurnost i Odjeljak XVI: Radijaciona i nuklearna bezbjednost u okviru Strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021. godine s Akcionim planom za period 2017-2021. godina. Strategija u tom smislu daje jasne smjernice, odnosno 52 mjere sadržane u njenom Akcionom planu. U cilju bolje informisanosti zainteresovane javnosti o pitanjima zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i upravljanja radioaktivnim otpadom, posebno zbog izrade novog pravnog okvira, Ministarstvo održivog razvoja i turizma će u saradnji sa Agencijom za zaštitu prirode i životne sredine i predstavnicima nevladinog sektora izraditi Komunikacionu strategiju za oblast zaštite od jonizujućeg zračenja, pod pokroviteljstvom međunarodnih donatora, koja će obuhvatiti način komunikacije, ciljne grupe, oblik organizovanja, teme koje će se predstavljati, nosioce aktivnosti, izradu brošura i drugih publikacija i sl. Ova aktivnost predviđena je da se izradi kao mjera 51 iz Akcionog plana Strategije zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021, a takođe je i predviđena Predlogom zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti, koji je upućen Skupštini Crne Gore na razmatranje i donošenje. Osim toga, Predlogom zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti po prvi put je u okviru normativnog akta uvedena sigurnosna i bezbjednosna kultura, kao zakonska obaveza kojom se zadužuju nosioci rješenja o registraciji, licence i odobrenja za obavljanje djelatnosti i/ili aktivnosti sa radioaktivnim izvorima i/ili nuklearnim materijalima da kontinuirano sprovode mjere za poboljšanje sigurnosne i bezbjednosne kulture, odnosno pravila ponašanja prilikom primjene jonizujućih zračenja. Ovakav pristup predstavlja novinu u pravnom okviru koji se bavi zaštitom od jonizujućih zračenja.		
20.	Peru	Član 8 (2)	4.2 Regulatorno tijelo
Pitanje/ Komentar	Da li Agencija za zaštitu prirode i životne sredine ima administrativnu i finansijsku nezavisnost? Može li ministar da smijeni direktora Agencije za zaštitu prirode i životne sredine u bilo kom trenutku?		
Odgovor	Da, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je jedna od četiri nadležne institucije za oblast zaštite od jonizujućih zračenja, koja ima administrativnu i finansijsku nezavisnost za obavljanje svojih zadataka. Naime, državne institucije, koje čine nacionalno regulatorno tijelo u oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i zaštite od jonizujućih zračenja (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine i Uprava za inspekcijske poslove), imaju programski Budžet i finansiraju se iz Budžeta Crne Gore, u skladu sa Zakonom o		

	budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. List Crne Gore“, br. 20/14, 56/14, 70/17, 04/18, 55/18). Nacionalno regulatorno tijelo u oblasti radijacije i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti i zaštite od jonizujućih zračenja ima autonomiju u izvršavanju svih svojih zadataka. Jasna podjela nadležnosti pomenutih institucija data je u Uredbi o organizaciji i načinu rada Državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 087/18, 002/19, 038/19) koju je donijela Vlada Crne Gore, kao i kroz matične zakone o zaštiti od jonizujućih zračenja i radijacionoj sigurnosti, inspekcijskom nadzoru, prevozu opasnih materija, i zaštiti i spašavanju. Međuinstitucionalna saradnja uređena je Zakonom o državnoj upravi ("Sl. list Crne Gore", 78/18). Shodno članu 41 Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list RCG", br. 2/2018 i 34/2019) popuna radnog mjesta starješine organa (direktor AZPŽS) vrši se na osnovu javnog konkursa. Resorni ministar iz oblasti životne sredine, na osnovu rezultata testiranja i nakon obavljenih intervjua, predlaže Vladi da imenuje direktora. Članom 60, pomenutog zakona propisano je da imenovanom, odnosno postavljenom licu (direktoru Agencije) prestaje mandat: – istekom mandata; – na lični zahtjev; – prestankom radnog odnosa; – razrješenjem. Ovo lice se razrješava, ako: – je osuđeno na bezuslovnu kaznu zatvora; – je osuđeno za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje dužnosti u državnom organu; – mu je izvršnim rješenjem izrečena disciplinska mjera prestanak radnog odnosa; i – u drugim slučajevima propisanim posebnim zakonom.		
21.	Peru	Član 8 (1)	4.2 Regulatorno tijelo
Pitanje/ Komentar	Da li ekološki inspektor obavlja nadzor i nad drugim pitanjima, ne samo vezano za izvore jonizujućeg zračenja i koji procenat njegovog vremena se posvećuje pitanjima jonizujućeg zračenja?		
Odgovor	Da, ekološka inspekcija – inspektor za zaštitu od jonizujućih zračenja, pored inspekcijskog nadzora nad sprovođenjem Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 058/09, 040/11, 055/16) vrši i inspekcijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Službeni list Crne Gore", br. 035/13). Inspektor posvećuje oko 60% vremena pitanjima iz oblasti jonizujućih zračenja. U cilju prevazilaženja ovog izazova, Vlada Crne Gore je na predlog Uprave za inspekcijske poslove na sjednici održanoj 16.05.2019. godine donijela Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za inspekcijske poslove, kojim su pored pomenutog mjesta inspektora sistematizovana još tri mjesta za novo zapošljavanje, kako bi obje oblasti bile adekvatno pokrivena u narednom periodu (2 inspektora za zaštitu od jonizujućih zračenja i 2 inspektora za zaštitu od nejonizujućih zračenja).		

22.	Peru	Član 7.(2)(iv)	4.1.5 Primjena propisa i provjera uslova pod kojima su izdate dozvole
Pitanje/ Komentar	Koja organizacija izriče kazne kada se propisi ne ispoštuju? Kako se odvija ta procedura?		
Odgovor	Uprava za inspekcijske poslove, preko Ekološke inspekcije -inspektora za zaštitu od jonizujućih zračenja, sprovodi kaznene odredbe shodno Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 058/09, 040/11, 055/16). Kaznene odredbe su propisane u članu 49 navedenog Zakona.		
23.	Peru	Član 7.(2)(i)	4.1.2 Nacionalni sigurnosni zahtjevi i podzakonska akta
Pitanje/ Komentar	Da li postoji obaveza za fizička lica da posjeduju licencu operatera ili službenika zaduženog za sigurnost da bi rukovali izvorima zračenja i kako se taj proces odvija?		
Odgovor	Shodno Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 56/09, 58/09, 40/11, 55/16), korisnik izvora jonizujućeg zračenja je privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik, koji posjeduje izvor jonizujućeg zračenja, a da bi koristio izvor, shodno članu 21 istog zakona, radijacionu djelatnost mogu obavljati samo korisnici izvora jonizujućeg zračenja koji od Agencije dobiju dozvolu za obavljanje radijacione djelatnosti. Članom 22 propisano je da Agencija izdaje dozvolu za obavljanje radijacione djelatnosti korisniku izvora, ako: 1) korišćenje izvora jonizujućeg zračenja zadovoljava princip opravdanosti; 2) objekti i prostorije u kojima se koristi izvor jonizujućeg zračenja, odgovaraju tehničkim, sigurnosnim i bezbjednosnim, zdravstvenim i drugim propisanim uslovima koji obezbjeđuju zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine od jonizujućeg zračenja; 3) su profesionalno izloženim licima obezbjeđena odgovarajuća sredstva za zaštitu od jonizujućeg zračenja, kao i oprema za mjerenje zračenja; 4) obezbijedi da profesionalno izložena lica imaju propisanu stručnu spremu i ispunjavaju propisane zdravstvene uslove za rad sa izvorima jonizujućeg zračenja; 5) preduzme sve propisane mjere kojima se sprječava da radioaktivni otpadni materijal prouzrokuje kontaminaciju životne sredine iznad propisanih granica; 6) od ovlaštene organizacije pribave Atest o tehničko - tehnološkoj ispravnosti izvora jonizujućeg zračenja; 7) ima Plan za djelovanje u slučaju radijacionog udesa koji može proizvesti vanredno stanje, usklađen sa metodologijom o zaštiti i spašavanju; 8) ima Uputstvo za djelovanje u slučaju radijacionog udesa; 9) ima zaposleno lice odgovorno za zaštitu od jonizujućeg zračenja. Zakonom su izjednačena domaća i strana pravna lica.		